

УДК 619 : 618.3 : 616.98 :636.7/.8

Любецький В.Й., доктор ветеринарних наук, професор
Провалова О.П., аспірантка[©]*Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ***ПОШИРЕНІСТЬ ХЛАМІДІЙ ТА МІКОПЛАЗМ ПРИ ХВОРОБАХ
РЕПРОДУКТИВНОЇ СИСТЕМИ У ДРІБНИХ ТВАРИН**

Встановлено, що серед клінічно здорових самок дрібних домашніх тварин у 50 % виявлено наявність в їх організмі і хламідій, і мікоплазм. У тварин з симптомами патології репродуктивної системи ці мікроорганізми виділені у 86 % самок.

Найчастіше (у 37,4 % самок) при акушерсько-гінекологічних захворюваннях дрібних домашніх тварин виділяється збудник мікоплазмозу

Ключові слова: акушерська та гінекологічна патологія, хламідії, мікоплазми, дрібні тварини

Впродовж тривалого часу актуальним питанням для науковців і практиків як гуманної, так і ветеринарної медицини залишаються хламідії і мікоплазми, які широко розповсюджені серед сільськогосподарських, диких та свійських тварин.

Хламідії – облигатний внутрішньоклітинний паразит, що характеризується високим політропізмом. Вони викликають захворювання більше чим у 200 видів ссавців, птахів і рептилій внаслідок неконтрольованого резервуара збудника хвороби у природі [1, 3, 4, 7]. Інфіковані тварини є джерелом інфекції для людини [2]. За літературними даними, у кінці ХХ століття хламідії щорічно вражали тричотири мільйона людей у Західній Європі. На теренах країн СНД ця патологія посідає друге місце за поширенням після грипу [2].

Проникнувши в організм будь-яким із шляхів (аліментарним, аерогенним, статевим тощо), хламідії первинно розмножуються в епітеліальних клітинах слизової оболонки і макрофагах. У подальшому вони проникають практично у всі внутрішні органи, лімфатичні вузли, головний і спинний мозок і суглоби. Звідси такий широкий ареал прояву форм захворювання [1,4].

У ссавців захворювання проявляється: ензоотичним абортom, плацентитом, вагінітом, метритом, поліартритом, кон'юнктивітом тощо [1–5].

У людини хламідії є етіологічним чинником близько 20 клінічних синдромів: отит, фарингіт, ураження уrogenітального тракту, нервової системи, очей а також венеричні гранульоми [2;4].

Загроза захворювання людини на хламідіоз часто спостерігається від птахів. У папуг та голубів виділено найбільш патогенні для людини штами.

Від ссавців описано більше 20 видів зараження людини хламідіями [7].

Домашні тварини, особливо коти, інфікуються майже всіма штамами збудника, адже птахи і гризуни, на яких вони полюють є природним резервуаром і первинним джерелом інфекції. Людина заражається при тісному контакті з собакою чи кішкою, у яких інфекція може перебігати латентно.

[©] Любецький В.Й., Провалова О.П., 2011

Етіологічна роль котячих хламідій у захворюванні людини до кінця не встановлена. Але у США описаний випадок, коли молодий чоловік захворів на односторонній фолікулярний кон'юнктивіт після прояву клінічних ознак кон'юнктивіту у його кішки. У мазку із кон'юнктиви як від кішки, так і її власника були знайдені тільця-включення, типові для хламідій [5–7].

Найчастіше хламідіоз поєднується з такими хворобами як: мікоплазмоз та уроплазмоз, утворюючи небезпечний «трикутник».

Останнім часом розведення і утримання домашніх тварин часто неконтрольоване з боку ветеринарних лікарів, кінологів та фелінологів.

Власники тварин самі займаються пошуком партнерів-плідників, попередньо не обстежуючі їх, спаровують на свій розсуд, не враховуючи стан здоров'я, фізіологічні аспекти, ризик інфікованості, умови утримання, спадковість. У результаті безконтрольності плідники, які використовуються для спаровування з різними партнерами, дуже часто є джерелом збудників різноманітних інфекцій. В таких випадках виникають: аборт, мертвонародженість, народження слабкого або нежиттєздатного приплоду, вагініт, баланопостит, ендометрит та інші хвороби, що в кінцевому рахунку призводить до неплідності. Часто зараженим є молодняк, отриманий від латентно хворих плідників. При виявленні запальних процесів у статевих органах тварин необхідно до початку лікування провести дослідження на бактеріальні інфекції та на носійство хламідійної та мікоплазмової інфекції, що, на нашу думку, вирішить питання про подальше використання тварин після отримання результатів лабораторного дослідження та методи лікування акушерсько-гінекологічних хвороб [4].

Мета роботи – вивчити поширеність акушерської та гінекологічної патології, зумовленої хламідіями і мікоплазмами серед собак і котів мегаполіса м. Києва.

Матеріали і методи дослідження. Дослідження проводили впродовж 3-х років у клініках ветеринарної медицини Подільського району м. Києва. Для аналізу ситуації щодо хламідіозу і мікоплазмозу собак і котів нами було використано первинну документацію амбулаторних журналів, анамнестичні дані, а також результати власних бактеріологічних і серологічних досліджень.

Діагностику та ідентифікацію збудників (хламідій і мікоплазм) проводили у полімеразно-ланцюговій реакції (ПЛР) згідно з інструкцією до використання.

Результати досліджень. Клінічно і лабораторно було обстежено 67 домашніх тварин, з яких – 33 собаки і 34 кішки.

У всіх досліджених тварин температура тіла знаходилась в межах фізіологічних коливань 37,5-39,5°C.

За анамнестичними даними було встановлено: серед 67 обстежених тварин – 24 (36 %) були клінічно здорові (3 – суки, 21 – кішка), яких ми виділили в контрольну групу (А), у означених тварин були відсутні будь-які симптоми захворювання та патологічного стану тієї чи іншої системи організму. Проте у 43 (64 %) тварин (25 – сук, 18 – кішок) спостерігалися симптоми різних акушерських і гінекологічних хвороб, а саме: вагініт, урогенітальні виділення, ендометрит, піометра, цистит, аборт, патологічні роди та неплідність за наявності статевого циклу. Самок з клінічними симптомами акушерської та гінекологічної патології ми сформували дослідну групу (Б).

Усім тваринам контрольної групи А ми зробили оваріогістеректомію. Під час проведення оперативного втручання нами встановлено, що серед прооперованих 24 клінічно здорових тварин (3 – суки, 21 – кішка) виявили запалення внутрішніх статевих органів, а саме зміни в матці у 12 (50 %) тварин (1 – сука, 11 – кішок), які непомітні зовні, їх виділили у підгрупу А1. У решти 12 (50 %) клінічно здорових тварин (2 – суки, 10 – кішок) запальних змін у матці не виявлено, їх виділили в підгрупу А2.

Нами також були проведені спеціальні (ПЛР) дослідження усіх тварин, з метою виявлення збудників хламідіозу та мікоплазмозу.

Аналіз отриманих даних тварин групи А за ПЛР свідчить, що серед 12 досліджуваних тварин підгрупи А1 було виявлено: у 5 (42 %) тварин (1 – сука, 4 – кішки) наявність мікоплазмозу, у 4 (33 %) тварин (4 – кішки) – хламідії, і в 3 (25 %) тварин (3 – кішки) асоціації мікоплазм і хламідій. Щодо тварин з підгрупи А2, то в жодній з 12 (100 %) (2 – суки, 10 – кішок) нами не було виявлено ні мікоплазм, а ні хламідій (рис.1).

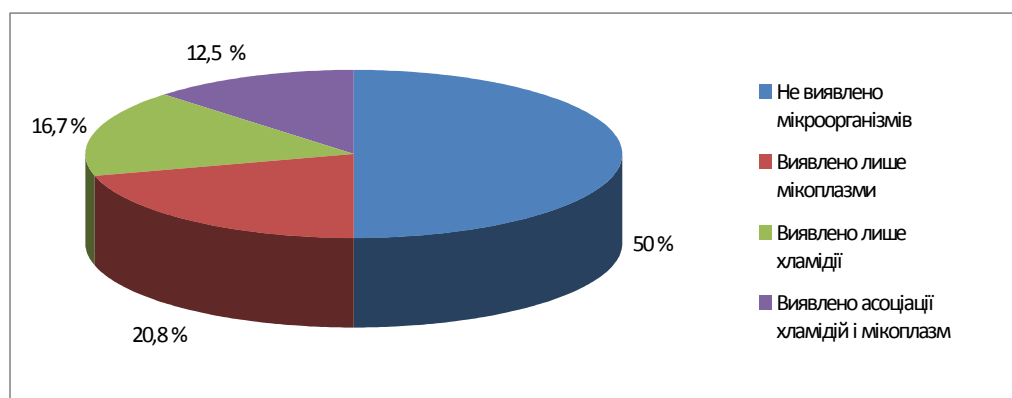

Рис. 1. Частота виявлення мікроорганізмів у клінічно здорових тварин.

Аналіз отриманих даних по дослідній групі Б свідчить, що у 6 (14 %) тварин (5 – сук, 1 – кішка) не виявлено ні хламідій, ні мікоплазм; у 16 (37,2 %) тварин (10 – сук, 6 – кішок) ми виявили тільки мікоплазми; у 8 (18,6 %) тварин (3 – суки, 5 – кішок) нами виявлено тільки хламідії; у 13 (30,2 %) тварин (7 – сук, 7 – кішок) ми виявили асоціацію хламідій та мікоплазм (рис.2).

Отже, аналізуючи результати отриманих нами даних можна зробити такі **висновки:**

Серед клінічно здорових тварин лише в 50 % випадків не було виявлено мікоплазм і хламідій при дослідженні їх репродуктивної системи. Майже у 30 % тварин нами було виявлено присутність лише мікоплазм, у 16,7 % тварин виявили тільки хламідії та в 12,5 % – наявність асоціацій хламідій і мікоплазм. Для хламідіозу і мікоплазмозу характерні латентний перебіг захворювання. Серед досліджених нами тварин, які мали різні симптоми, щодо патології репродуктивної системи, ми спостерігали в 14 % тварин відсутність хламідій і мікоплазм. Мікоплазми виявлені у 37,2 % хворих на акушерські і гінекологічні хвороби,

хламідії були ідентифіковані в 18,6 % тварин, а асоціації їх з мікоплазмами – у 30,2 % тварин.

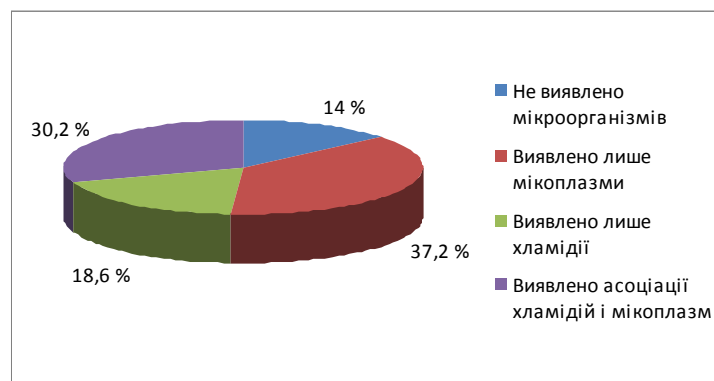

Рис. 2. Частота виділення мікроорганізмів у тварин з симптомами різних хвороб репродуктивної системи.

Отже, найчастіше у кішок та сук, які мали різні акушерські та гінекологічні захворювання ми виявили присутність мікоплазм у 67,4 % досліджуваних тварин.

Література

1. Бортничук В.А. Хламидиоз свиней / В.А Бортничук. – К.: Урожай, 1991. – 191 с.
2. Гончаров С.Б. Основные методы лабораторной диагностики хламидийной инфекции кошек /С.Б. Гончаров // Российский ветеринарный журнал. – 2006, №4. – С. 3–6
3. Обухов И.Л. Хламидиозные инфекции животных и птиц // Ветеринария. – 1996. – №10. – С. 19–25.
4. Обухов И.Л. Молекулярные механизмы паразитизма хламидий и их внутриклеточное развитие (обзор иностранной литературы) / И.Л. Обухов // Сельскохозяйственная биология. – 1997. – №2 – С. 86–98.
5. Равилов Р.Х. Хламидиоз собак и кошек / Р.Х. Равилов. – Т.: ООО «Аквариум-Принт», 2006. – 128 с.
6. Равилов Р.Х. Хламидиоз пушных зверей, собак, кошек // <http://www.vet.webservis.ru/doc/cont/2133.html>.
7. Хазанов Н.З. Хламидиозы сельскохозяйственных животных // Н.З. Хазинов, А.З. Равилов. – М: Колос, 1984. – 223 с.

Summary

Our study showed that among the clinically healthy females of domestic animals in the 50% found to have in their bodies, and chlamydia and mycoplasma. In animals with symptoms of pathology of the reproductive system of these organisms isolated in 86% of females.

Most often (in 37.4% of females) for obstetrics and gynecological diseases of small animals allocated agent mycoplasmosis

Рецензент – д.вет.н., проф. Стефаник В.Ю.